

Llull o la vis suasoria

I. No passa sovint que un pensador original aboqui una part molt majoritària dels seus esforços i recursos intel·lectuals a la promoció, projecció i difusió de les seves pròpies obres i idees. En canvi sí que és freqüent que molts, en una no pas menor mesura, maldin per a que llurs idees i obra tinguin alguna cosa més que un eco: una colla de receptors, d'hereus. Entre els quals poden aparèixer deixebles, seguidors, o «creients», però també crítics amistosos i detractors, sovint tan cobejats com els seguidors més fidels.

Aqueixa constatació no és gens polèmica. Forma part del desig dels humans de ser escoltats, obeïts, o si més no, «tinguts en compte». L'assumpte d'èsser «tingut en compte» demana atenció, lligat com va, en darrer terme, amb l'assumpte radical de la «dignitat de l'ésser humà», de cada ésser humà. No serà tractat, però, en aquesta breu reflexió, que «té en compte» l'esforç d'un savi —el més gran filòsof català de la història— per projectar la seva obra damunt el món, bo i que no descriuré amb detall els molt coneguts esdeveniments i vicissituds de la seva molt extraordinària vida, que s'escaigué entre els anys 1232 i 1316, i que finí ara farà set segles.

Aquest present centenari convida a glossar la seva gegantina, encisadora, aclaparadora obra poètica, filosòfica, mística, lingüística, cultural, científicològica i encara més, no fos cas que això no fos prou. M'estaré d'entrar en cap d'aquests camps en relació amb Llull. Només vull fer una breu acotació al fet cabdal de la

Salvador Giner (Barcelona, 1943) és un sociòleg reconegut. Ha estat catedràtic de Sociologia a la Universitat de Barcelona i, anteriorment, professor a les universitats de Cambridge, Reading i West London. Ha estat director de l'Institut d'Estudis Catalans. Cal esmentar, de la seua extensa obra, els volums *Sociologia* (constantment reeditat d'ençà de la seua publicació el 1968), *El sagrat i el profà* (1996) i *Catalunya. Assaig* (2015)

seva voluntat de convèncer, de persuadir tothom (literalment, *tothom*) de la veritat o bondat de la seva aportació, val a dir, tractant-se de Llull, del seu missatge. Em-pès per una potentíssima *vis suasoria*, voluntat d'escampar i compartir la veritat, de persuadir a tort i a dret, i amablement. No és la menor de les seves virtuts que el missatge de Ramon Llull es fonamenta en el que, per manca d'una altra manera de definir-lo, hom pot qualificar d'un *adogmàtic dogmatisme*. En aqueixa aparentment contradictòria descripció conviuen harmoniosament i pacífica la certitud de certes conviccions religioses o metafísiques amb la més vigorosa voluntat de fraternitat, comprensió d'altri, respecte a creences alienes, i desig d'unió de la humanitat sota l'aixopluc d'una sola veritat. Tota la seva atzarosa vida (Mallorca, París, Montpeller, Barcelona, Itàlia, Àfrica, fins la seva mort i martiri a Bugia) sembla empesa per una *vis suasoria*, o força per a convèncer sense parió. Perquè no és la d'un fanàtic, ni tan sols la de cap dogmàtic, ni la d'un mer transmissor rutinari —sacerdotal o funcional— d'ideologia. Heus ací el secret de Llull, la font inexhaurible de la fascinació que ens causa.

II. La imatge popular, distorsionada, de Llull ens el presenta com a predicador (inclús d'infidels), un frare potent, abassegador, *larger than life*. És una part indubtablement certa de la seva personalitat, però és una imatge que ens furta el cor de la qüestió lul·liana.

En efecte, tothom que té, o creu tenir, un missatge, malda per fer-lo conèixer. Inclosos aquells el missatge dels quals és no tenir-ne cap. Un xic a la Wittgenstein, callen quan diuen que no en saben, però amb força, socràticament, proclamen llur ignorància com a forma, com *la* forma, de saviesa. O damunt d'ella basteixen llur feina. Aquesta veritat no arriba ni a la categoria de paradoxa.

Hi ha un enfocament trivialitzador de Llull que ens el presenta, a partir de la seva conversió i visió, a Randa, al turó mallorquí, com a predicador i escampador de la seva concepció i conviccions, i pràcticament només, i sobretot, com a tal. No és aquest mínim comentari lul·lià el lloc per a reproduir el contingut (cristià) del missatge. Sí que ho és, però, per a constatar que el fet de tenir-lo —molt considerable, sublim àdhuc— obliga Llull a convèncer compulsivament tothom de la seva veritat (parents, compatriotes, universitaris parisencs, provençals, montpellerins, barcelonins, cristians, jueus, musulmans), incansablement, sempre amb incomparable humilitat i joia de viure.

Més enllà de Llull, és ver que tot ésser humà que en un moment donat —sovint una conversió, o un moment de visió—, però no sempre, creu posseir una certitud, sent una pulsó moral o imperatiu de compartir-la amb altri, o amb certs altres

congèneres. Per defecte, i paradoxalment, aquest postulat abraça també els més cí-nics o despreocupats pel proïsme. Qui diu «jo no tinc cap missatge per ningú» diu també que en té un: que no hi ha, o en tot cas ell no en té, missatge. Una forma negativa d'exemplaritat?

En altres mots: es tracta de l'imperatiu de la difusió de la veritat. Directa o indi-recta. Volguda, o d'esma transmesa. L'imperatiu no inclou l'entusiasme. Ni inclou la veritat, sinó la consciència d'allò que és, o ha de ser, ver. Exclou els ideòlegs de tota mena —polítics, bruixots, escriptors, ensenyants— que viuen de la transmissió de falsedats, distorsions, i mitges veritats. Aquells que refermen amb escriu l'opi-nió de Plató sobre els poetes a la *República*.

En el cas lul·lià certament hi ha convicció, dedicació, entusiasme, art. Filosofia amb zel evangèlic. *Vis suasoria*, o força de persuasió. Més enllà de la prèdica i el sermó, i llurs misèries colaterals.

Sabem que aquella força la posseïen Marx, Darwin, Freud, i tants generadors de doctrina com vulgueu. Mai hem estat la gent mancats d'apòstols grans, mitjans o menuts. Ni sobretot d'apòstols espontanis, *would be apostles*.

O més aviat sí. Si acceptem la dubtosa noció que, des de la darrerria del segle XX, la humanitat entrà en una fase de la seva història que es pot qualificar de «postmo-derna» (una manera de no dir res), haurem de concloure que avui la dèria per la persuasió estrictament racional ha mort entre els humans, per a caure de ple en la xarxa mediàtica, l'impressionisme igualment mediàtic, i la negació sistemàtica de la reflexió nascuda de la consideració racional del pensament aliè i del propi. En la mesura que això és cert, el nostre temps ha impossibilitat els iguals de Ramon Llull.

Des de l'esmentat Wittgenstein fins a la potent obra contemporània de Derek Parfitt —que semblarien lliures dels paranys mediatico-imbècils esmentats—, la impossibilitat d'un Llull avui esdevé una evidència elemental. *Laus Deo*, on *Deo* és spinozià. ☞